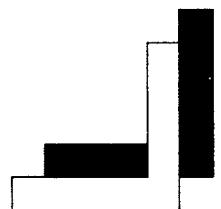

Studieplan
for
Bankøkonom-
eksamen

93/94

Formål

Bankakademiets overordnede formål er fastsatt i *Vedtekter for Bankakademiet*:

§ 1: Bankakademiets formål er å tilby opplæring og opplæringstjenester for å dekke bankenes behov innenfor grunnopplæringen og bankfaglig opplæring.

Opptakskrav

Som fastsatt i Bankakademiets Opptaksreglement (§ 1) må søkere til studier på høghskolenivå ha generell studiekompetanse etter reglene fastsatt av Det norske immatrikuleringsutvalg.

Studiekurs

Bedriftsøkonomi	Administrasjon/ Markedsføring	Samfunns- økonomi/jus
		3302 Kreditt- og depotjus (Rettslære IV)
	3303 Markedsstrategisk ledelse	3311 Penger og kreditt**
3304 Praktisk finansiering og investering	3202 Personalledelse	3103 Næringsøkonomisk analyse
3102 Bedriftsanalyse og behandling av næringslivs- engasjement	3201 Organisasjon og ledelse i bank**	3101 Samfunnsøkonomisk analyse**

Fagkurs

Økonomi	Administrasjon	Rettslære	Andre
2116 Samfunnsøkonomi			
2105 Økonomisk styring			
2114 Kapitalforvaltning			
2103 Investering Finansiering Budsjettering	2203 Internkontroll	2303 Rettslære III	2403 Innføring i EDB
2112 Regnskap*	2202 Organisasjonslære*	2302 Rettslære II	2402 Markedsføring i bank
2111 Innføring i bedrifts- økonomis analyse*	2201 Arbeidspsykologi*	2301 Rettslære I*	2401 Bankengelsk

* Obligatorisk fagkursmoduler til Bankfaglig eksamen

** Obligatorisk studiekursmoduler til Bankøkonomistudiet

Studiekurs

Modul 3102

Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement

Mål for kurset

Generelt

Kursets formål er å gi en innføring i de problemstillinger man i praksis står overfor ved behandling av næringslivsengasjementer. Bedriftens økonomiske stilling og utvikling er av vital betydning for banken, og det er lagt betydelig vekt på ulike sider av bedriftsanalysen. Tradisjonelt har bankens sikkerheter vært av vital betydning i kredittvurderinger. Kurset søker å behandle praktisk sikkerhetsbehandling sett fra kredittsaksbehandlersiden. Kjennskap til hvilke finansielle tjenester banken kan tilby er behandlet med utgangspunkt i kundens behov, og hvilke krav som bør stilles til lønnsomhet både av tjenester og kunder.

Målgruppe

Kurset går over ett semester og er et valgfritt studiekurs for de studenter som studerer til bank-økonomeksamen. Andre målgrupper er økonomer med lavere økonomisk/administrativ utdanning, og siviløkonomer og handelsøkonomer som ønsker spesialisert videreutdanning.

Forkunnskaper

Det kreves forkunnskaper tilvarende 3 fagkursmoduler i økonomi; 2111, 2112 og 2103, eller BI-kursene BØK 9200 Økonomistyring og BØK 8950 Investering og finansiering.

Arbeidsform

Undervisningen foregår ved brevinnsendelser og samlinger. I løpet av kurset holdes 2 samlinger à 4 dagers varighet. Kurset har flere lærere som dekker sine spesialfelter. På samlingene foregår undervisningen ved forelesninger og gruppearbeid. I løpet av kurset skal studentene i tillegg skrive en semesteroppgave.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 7 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

I kurset inngår

- Bedriftsanalyse
- Praktisk sikkerhetsbehandling sett fra kredittsaksbehandlersiden

Bedriftsanalyse

Det vil her bli lagt stor vekt på en systematisk opplæring i praktiske vurdering- og analyseteknikker. Målsettingen er å skape en grunnleggende forståelse for hvilke forhold som bør tillegges størst vekt ved en bedriftsanalyse, slik at studentene i praksis lett kan stille en grovdiagnose raskt. Etter gjennomgått kurs skal studentene være i stand til å foreta tildels omfattende analyser av bedrifter og prosjekter, og kunne vurdere når og hvor eventuell tilkallelse av eksperthjelp er nødvendig.

Følgende hovedemner vil bli behandlet:

- Aksjelovens og regnskapslovens bestemmelser om årsoppgjør
- Aksjelovens og revisorlovens bestemmelser og revisjonens utførelse
- Viktige skatteregler av betydning for årsoppgjøret
- Praktisk regnskapsanalyse
- Budsjettarbeidelse og budsjettanalyse
- Finansieringsstrategi
- Analyse av ikke-finansielle forhold rundt bedriften
- Investeringsanalyse
- Verdivurdering av bedriften

Praktisk sikkerhetsbehandling sett fra kredittsaksbehandlers side

Vurdering av sikkerhetssiden knyttet til bankens bedriftsengasjement er en viktig del av den totale behandling av disse engasjement, og kurset tar sikte på å få bevisstgjort kredittsaksbehandlers klare ansvar for den praktiske sikkerhetsbehandling. I denne sammenheng er målsettingen å gi en første grunnleggende innsikt i de ulike sikkerhetsobjekter og kredittsidens vurdering av disse. Vekten legges især på plenumsbehandling av praktisk sikkerhetsbehandling knyttet til noe mer komplekse bedriftsengasjement.

Følgende hovedemner vil bli behandlet:

- Sentrale emner innen panteretten
- Emner knyttet til kredittsaksbehandlers praktiske håndtering av konsernengasjement og utsatte engasjement
- Verdivurdering av ulike sikkerhetsobjekter

Samlinger

2 samlinger à 4 dager.

Obligatorisk litteratur

Kinserdal: Regnskap med analyse, Bedriftsøkonomens forlag, Oslo 1992

Praktisk Økonomi nr. 2 1987

Praktisk Økonomi nr. 1 1988

Praktisk Økonomi nr. 2 1988

Praktisk Økonomi nr. 2 1992

Praktisk Økonomi nr. 4 1992

Praktisk Økonomi nr. 1 1993

Fjell, Tore: Praktisk investeringsanalyse, Bedriftsøkonomens forlag 1990

Bankakademiet: Bankjus del II, 1993

Panteloven

Forelesere

Gunnar A. Dahl, statsaut. revisor/siviløkonom. Ernest & Young Consulting.

Per Thoresen, siviløkonom. Trioplan Oslo A/S.

Johannes Landa, (rettelærer) handelsøkonom. Ernest & Young Consulting.

Etter behov vil det også bli benyttet andre forelesere.

Praktisk finansiering og investering

Mål for kurset

Kursets formål er å gi en innføring i behandling av finansierings- og investeringsspørsmål med spesiell vekt på næringslivsengasjementer.

Målsettingen er å øke forståelsen for at finansiell aktivisering har nær sammenheng med styrets investeringsbeslutninger. Dette gjelder anleggsinvesteringer og investeringer i omløpsmidler (inklusive finansinvesteringer). Valg av investeringer vil påvirke bedriftens vekst, forretningsrisiko, likviditet og resultat, og er en av ledelsens viktigste oppgaver. Sammen med stadig lavere fortjenestemarginer, tilsier dette at det må stilles strenge krav til løpende styring og kontroll med bedriftens økonomiske utvikling. Her kan bankene spille en betydelig rolle i fremtiden, noe vi håper dette studiekurset vil bidra til.

Det blir lagt vekt på hvordan bedriften med basis i moderne «financial management» -tankegang bør være fremtidsrettet og skape en kontinuerlig, kreativ prosess som skal føre til finansiell aktivisering (finne muligheter), styrking av likviditeten og verdiskapning. Med utgangspunkt i hvilke faktorer som påvirker bedriftens finansieringsstruktur og likviditet, får deltagerne en grundig innføring i hvordan man med en bevisst finansieringsstrategi kan gjøre bedriften livskraftig. Her blir både eksterne og interne finansieringskilder drøftet, herunder den nære sammenheng mellom finansiering, likviditet og lønnsomhet. I løpet av samlingene vil studentene få en innføring i praktisk bruk av budsjettsimulering som finansielt planleggingsverktøy. Til dette benyttes det PC-baserte budsjettsimuleringsprogrammet Trioplan. Vi viser hvordan banken ved hjelp av PC kan yde sine kunder bistand ved finanssimulering hvor likviditetseffekt og kapitabehov avdekkes ved alternative forutsetninger under den finansielle planleggingen. Med utgangspunkt i tillært stoff, blir de praktiske konsekvensene av alternative finansieringsformer belyst, og målsettingen er å bygge opp en finansieringsstrategi som gir optimal effekt på bedriftens lønnsomhet og likviditet.

Etter gjennomgått kurs skal deltagerne være i stand til å gi bankens kunder forslag til finansieringsstrategi på høyt nivå, men samtidig vurdere når eventuell eksperthjelp er nødvendig.

Målgruppe

Kurset går over et semester og er et valgfritt studiekurs for de studenter som studerer til bank-økonomeksamen. Andre målgrupper er økonomer med lavere økonomisk/administrativ utdanning, og siviløkonomer og handelsøkonomer som ønsker spesialisert videreutdanning.

Forkunnskaper

Det er ønskelig med forkunnskaper tilsvarende de 5 fagkursmodulene i økonomi, eller BI-kursene BØK 9200 Økonomistyring og BØK 8950 Investering og finansiering.

Det anbefales å ta studiekurset Bedriftsanalyse og behandling av næringslivsengasjement før dette kurset.

Arbeidsform

Forelesningene blir arrangert i form av 2 samlinger, hver på 4 dager, hvor det også blir holdt plenumsdiskusjoner og gruppearbeid. Mellom samlingene må studentene besvare brev og i tillegg skrive en semesteroppgave.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 7 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

Praktisk investeringsteori

Vi gir en innføring i grunnleggende teori og beregningsmetoder og metodenes praktiske anvendelse. Av emneområdene som vil bli behandlet nevnes finansmatematikk, lønnsomhetsanalyser, nåverdimetoden, internrentemetoden, og prioritering ved valg mellom investeringsalternativer. Det blir videre diskutert hvordan vi bør prioritere ved begrenset tilgang på kapital. Problemstillinger ved inn- og utlån blir diskutert, og valg mellom alternative finansieringstilbud.

Finansiering og skatt

Vi gir en oversikt over viktige skatteregler ved bedriftsbeskatningen og en innføring i skatteplanlegging ved den løpende drift og ved mer ekstraordinære hendelser. Av emneområdene nevnes ulike former for skattecreditt, gevinst og tap ved salg av driftsmidler, valg av selskapsform, skattemessige konsekvenser ved kjøp og salg av bedrifter samt fusjoner og fisjoner.

Finansieringsstrategi og prosjektfinansiering

Etter å ha fått en innføring i investeringsteori, skatt og kapitalmarkedets funksjonsmåte, får studentene se hvordan bedriften i praksis kan bygge opp sin finansieringsstrategi. Av emneområdene nevnes:

- Kriterier for valg av riktig finansieringsform
- Kartlegging av bedriftens finansielle struktur og årsaker til endringer i rentabilitet, finansieringsstruktur, likviditet og soliditet
- Hva påvirker bedriftens kapitalgrunnlag?
- Egenkapital- og fremmedkapitalfinansiering
- Gjeldsandelspolitik
- Finansieringsanalyse
- Bruk av nøkkeltall for å sette opp målsettinger som basis for finansiell planlegging
- Fallgruber ved rask ekspansjon og høy investeringsaktivitet
- Prosjektfinansiering
- Refinansiering

Verdivurdering av bedrifter og aksjer

Studentene får en innføring i hvordan verdsettelse foretas i dagens næringsliv. Det blir lagt stor vekt på de forutsetninger som legges til grunn ved verdivurderinger, herunder diskusjon om latent skatt og valg av avkastningskrav. Ellers blir de vanligste metodene ved verdsettelse gjennomgått, så som avkastningsverdimetoden, substansverdimetoden, likvidasjonsverdimetoden, P/E-metoden, samt goodwill- og badwillbetraktninger.

Finansielle problemstillinger ved arv og generasjonsskifte i familiebedrifter

Her blir de arverettslige-, skattemessige og arveavgiftsmessige forhold belyst, samt verdivurderingen ved fordelingen mellom arvingene, pensjonering av den eldre generasjon, samt spørsmålet om bedriften bør overføres som personlig eller aksjeselskap. Den finansielle planlegging for å møte det kapitalbehov som ofte oppstår ved generasjonsskifter for å finansiere arveavgift, utløsning av medarvinger og pensjonering av den eldre generasjon blir diskutert.

Samlinger

2 samlinger à 4 dager.

Obligatorisk litteratur

Fjell, Tore: Praktisk investeringsanalyse, Bedriftsøkonomens forlag 1990

Boye/Hansen: Personlig økonomi, Bedriftsøkonomens forlag 1993

Praktisk økonomi nr. 1 1985

Praktisk økonomi nr. 3 1986

Praktisk økonomi nr. 2 1987

Praktisk økonomi nr. 2 1988

Praktisk økonomi nr. 3 1989

Praktisk økonomi nr. 1 1991

Praktisk økonomi nr. 4 1991

Praktisk økonomi nr. 1 1992

Forelesere

Ved utarbeidelsen av dette studiekurset er det lagt vekt på en høy faglig og pedagogisk standard. Foreleserne har lang praktisk erfaring fra sine spesialområder samtidig som de representerer en pedagogisk tyngde:

Gunnar A. Dahl, statsaut. revisor/siviløkonom. Ernst & Young Consulting.

Per Thoresen, siviløkonom. Trioplan Oslo A/S.

Olav Hove, disponent. Trioplan Oslo A/S.

Modul 3101

Samfunnsøkonomisk analyse

Mål for kurset

Formålet med kurset i Samfunnsøkonomisk analyse er å gi studentene en innføring i sentrale deler av økonomisk teori, samfunnsøkonomiske problemstillinger og økonomisk analysemetode. Hovedvekten er lagt på nasjonalregnskapssammenhenger, offentlig økonomisk politikk og bruk av enkeltmodeller for makroøkonomisk analyse.

For å forstå hvordan samfunnsøkonomien fungerer er det nødvendig å studere mikroøkonomiske emner. Kurset gir derfor også en innføring i teorier for markedsdeltakernes atferd; det vil si bedriftenes tilbud av varer og tjenester og etterspørsel etter arbeidskraft og realkapital, og tilsvarende: husholdningens etterspørsel etter varer og tjenester og tilbud av arbeidskraft. Slike teorier inngår som byggesteiner i markedsteori og velferdsteori, som blant annet gir grunnlag for å analysere virkningene av markedsimperfeksjoner og offentlige inngrep i prisdannelsen.

Målgruppe

Kurset er nyttig for alle som er interessert i samfunnsliv og økonomisk politikk. Kurset gir nødvendige forkunnskaper for modul 3311, Penger og kreditt.

Forkunnskaper

Det kreves forkunnskaper tilsvarende fagkursmodulene 2116 Samfunnsøkonomi og 2105 Økonomisk styring, eller BI-kurset SØK 8400 Samfunnsøkonomi. Av hensyn til studenter med svakt matematikkgrunnlag er det lagt inn en kursenhet med regneøvelser i begynnelsen av kurset.

Arbeidsform

Kurset går over ett semester (vårsemesteret) med to samlinger av fire dagers varighet. Mellom de to samlingene skal studentene besvare fire brev; det siste er en semesteroppgave. På samlingene foregår undervisningen ved forelesninger og gruppearbeid.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 5 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

Formålet med kurset i samfunnsøkonomi er å gi kunnskap om den økonomiske virksomhet og næringsøkonomiske og sosiale forhold i samfunnet.

I samfunnsøkonomien søker en å forklare de grunnleggende økonomiske mekanismene. En studerer virkninger av alternative økonomiske politikker, og vurderer disse i forhold til kriterier for god organisering av en økonomi. Det legges spesiell vekt på å forstå samspillet mellom de økonomiske aktivitetene og beslutningene som fattes i husholdningene og i bedriftene.

Som i mange andre vitenskaper lager en seg også i samfunnsøkonomien logiske tankeskjemaer (modeller). Disse skjemaene er forenklede bilder av virkeligheten som benyttes til å analysere økonomiske problemstillinger.

Tradisjonelt deler en samfunnsøkonomisk teori inn i mikroøkonomisk teori og makroøkonomisk teori.

Mikroøkonomi

I mikroøkonomien studeres hvordan begrensede ressurser (f eks maskiner og energi) fordeles på ulike anvendelser som bl a produksjon av varer og tjenester i privat sektor, sosiale goder og innsats i offentlig sektor. Utgangspunktet er studie av beslutninger som tas på mikroplanet i økonomien, dvs i husholdningene og i bedriftene. Noen eksempler kan være: Hvor mye vil en husholdning kjøpe av de ulike varene når husholdningen har et gitt beløp disponibelt for varekjøp? Hvordan vil en bedrift endre sin tilpasning når lønna stiger?

Sentralt i kurset står studiet av markedets virkemåte. Med et utgangspunkt i mikroaktørenes tilpasningsproblemer studeres hva som vil bli pris og omsatt kvantum i et marked. Ulike markedsformer vil bli analysert, f eks fullkommen konkurranse og monopol. Videre vil en drøfte virkninger av ulike offentlige inngrep i markedet som produksjonsstøtte og skjerpet beskatning. I kurset vil teorien spesielt bli anvendt på arbeidsmarkedet.

Makroøkonomi

Et sentralt felt i makroteorien er spørsmålet om hvordan samlet produksjon i en økonomi blir bestemt. Dette leder f eks opp til analyse av hvilke faktorer som avgjør om det vil herske arbeidsledighet. Kan myndighetene drive økonomisk politikk med sikte på å redusere ledigheten? Hvilke virkninger vil i så fall dette ha på utenriksøkonomien? Hva med prisstigningen innenlands? I kurset vil en også studere hvilke forhold som fastlegger et lands økonomiske utvikling på lang sikt.

Samlinger

2 samlinger à 4 dager.

Obligatorisk litteratur

Ringstad, Vidar: Samfunnsøkonomi Bind 1 og 2 (3 utg.) og 3 (2. utg.), Bedriftsøkonomens forlag 1993
Ringstad, Vidar: Løsningsforslag til Samfunnsøkonomi 1,2 og 3, 1993
Rødseth, Tor: Arbeidslivets økonomi, Universitetsforlaget, Oslo 1987
Studiemappe med diverse informasjon og kompendier

Forelesere

Kurset har syv faste lærere som deltar på samlingene og retter brev. De er alle cand. oecon. (sosial-økonomer) med erfaring fra forskning og undervisning:
Forsker Rolf Golombek, Senter for anvendt forskning i Oslo.
Stipendiat Ingunn Lønning, Sosialøkonomisk Institutt, Universitetet i Oslo.
Førsteamanuensis Tone Ognedal, Sosialøkonomisk Institutt, Universitetet i Oslo.
Forsker Christian Riis, Senter for anvendt forskning i Oslo.
Stipendiat Fredrik Wulfsberg, Sosialøkonomisk Institutt, Universitetet i Oslo.
Forsker Hege Torp, Institutt for samfunnsforskning.
Etter behov vil det også bli benyttet andre forelesere.

Modul 3311

Penger og kreditt

Mål for kurset

Studiekurset tar sikte på at studentene skal forstå og kritisk vurdere makroøkonomiske resonnerer om penge-, kreditt- og valutaforhold slik disse kommer til uttrykk i stortingsmeldinger, offentlige utredninger, avisartikler osv. Det legges vekt på samspillet mellom realøkonomiske størrelser som nasjonalprodukt, forbruk, realinvesteringer, eksport, import og finansielle størrelser som rentenivå, pengemengde, kredittvolum, valutakurs. Spesielt skal studentene skjønne den samfunnsøkonomiske begrunnelsen for og konsekvensene av myndighetenes politikk. Kurset legger også vekt på hvordan makroøkonomisk utvikling og politikk påvirker rammebetingelsene for den enkelte bank.

Målgruppe

Kurset er viktig for medarbeidere som trenger kunnskap om bakgrunnen for og konsekvenser av økonomisk politikk. Denne kunnskapen kommer til nytte i direkte kontakt med kunder og ved andre typer beslutninger i banken.

Forkunnskaper

Det kreves forkunnskaper tilsvarende studiekursmodulen 3101 Samfunnsøkonomisk analyse.

Arbeidsform

Undervisningen foregår som en kombinasjon av hjemmeoppgaver (3 brev og en semesteroppgave) og samlinger.

Det sentrale pensumet blir gjennomgått på samlingene i forelesninger og gjennom gruppearbeid. Det skriftelige pensumet består av kjernepensum med utdrag fra lærebøker, egne - kompendier og artikler; pluss et kursorisk pensum. Det siste er av mer orienterende art. I tillegg bør studentene følge med i den løpende økonomisk-politiske debatten.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 5 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

Realøkonomi og pengeøkonomi

Introduksjon til begrepene penger og kreditt, herunder belyses den historiske utvikling av det norske penge- og kredittmarkedet.

Andre sentrale temaer som tas opp er sammenhenger mellom realøkonomiske og finansielle størrelser, samt statsfinansene i Norge og internasjonalt. Norsk pengepolitikk i dag belyses grundig. Sentralt står også tilbud og etterspørsel etter penger, samt rente, inntekt og likevekt i penge- og kredittmarkedet. Sammenhenger mellom rentenivået, formue og privat etterspørsel etter varer og tjenester belyses. Først studeres virkninger av pengepolitikk i en lukket økonomi, som en ren forenkling. Deretter trekkes forholdet til utlandet og valutamarkedene inn.

Valuta

Hva bestemmer valutakurser? Ulike valutakursregimer med flytende og fast valutakurs belyses. Faktorer bak endringer i valutakurser drøftes i lys av økonomisk teori. Kapitalbevegelser og formuesplasseringer i utenlandsk valuta belyses. Det samme gjelder rentenivå, valutakurs og rentepariteter. Forventningenes betydning for valutakurs og rentenivå studeres nøye.

Erfaringer og problemer i det internasjonale betalingssystemet drøftes, herunder ERM, EMS og EMU. Det samme gjelder erfaringene med flytende valutakurs (i Norge).

Valuta og pengepolitikk

Norsk valutapolitikk de siste 15 år: Fra valutakurv til flytende kurs. Pengepolitikk og finanspolitikk i åpne økonomier, herunder hvilken rolle valutakursregimet spiller.

Rentestruktur, avkastningskurven

Sentrale tema her er sammenhengene mellom de kortsiktige og langsiktige renter, og hvorvidt forskjellene mellom renter med ulik løpetid avspeiler markedets forventninger om renteutviklingen.

Bankkrisen i Norge og utviklingen i kredittmarkedet og verdipapirmarkedet fremover

Årsaker til tapene i bankvesenet tas opp. Hvilken betydning kredittinstitusjonene har for samfunnsøkonomien. Nye eierforhold belyses. Et annet tema som drøftes er bankenes fremtidige rolle, herunder verdipapirisering og bransjeglidning. Videre belyses verdipapirmarkedet for fremmedkapital og fremveksten av statsgjelden i Norge og internasjonalt.

Den aktuelle økonomiske situasjonen i Norge og internasjonalt

De økonomiske utsiktene både på kort og mellomlang sikt drøftes.

Norsk økonomisk politikk

Mål og midler i norsk økonomisk politikk drøftes - herunder målkonflikter på kort og lang sikt. Debatten om finanspolitikk, pengepolitikk og valutapolitikk får en sentral plass.

Samlinger

3 samlinger à 4 dager.

Obligatorisk litteratur

A. Teoristoff

- Munthe, P.: «Sirkulasjon, inntekt og økonomisk vekst», kap. XII. Universitetsforlaget 1988.
Vale, B.: «Finanspolitikk og pengepolitikk i en åpen økonomi med fast valutakurs», notat 1991
Riis, C.: «Finanspolitikk, pengepolitikk og valutapolitikk under fast og flytende valutakurs», notat 1994
Rødseth, A.: «Valuta». Abb. serien for studenter ved Sosialøkonomiske institutt, Universitetet i Oslo, 1993. Avsnitt 3.5 er anbefalt.
Lindberg, H.: «För- och nackdelar med rörlig växelkurs», Sveriges Riksbank 1992
Svendson, L.: «Mål och indikatorer under rörlig växelkurs», Sveriges Riksbank 1992
Isachsen, A.J. m.fl.: «Om rentens terminstruktur», i artikkelsamling Penger, kreditt og valuta, Isachsen (red.), Universitetsforlaget 1991
Ringstad, V.: Samfunnsøkonomi, del 2, kap. 12, Bedriftsøkonomens forlag 1993
NOU 1989:1, kap. VI. Hvordan kan penge- og kredittpolitikk bidra til en effektiv bruk av ressurser, s. 128-138
Jensen, M. og Knutsen, V.: «Renteutviklingen i små åpne økonomier», Sosialøkonomen, 1/1988

B. Norske penge- og kredittpolitikk. Bankenes rolle

- Utpublisert notat nr. 1 «Målsettinger og sammenhenger i penge-, kreditt- og valutapolitikken», 1994
Utpublisert notat nr. 5 «Utlån gjennom kredittinstitusjonene», 1994
Revidert nasjonalbudsjett 1993; kapitlene 3.4.1-3.4.7
Nasjonalbudsjettet 1994, avsnitt 2.3.1 Hovedlinjene i penge- og valutapolitikken mv., sidene 35-51. Avsnitt 5.6 Finansnæringen er supplerende

C. Formuesutvikling og rentenivå - betydning for privat etterspørsel

- Nymoen, R. og Eika, K.: «Finansiell konsolidering som konjunkturfaktor», Penger og kreditt 1/1992
Nasjonalbudsjettet 1994, Avsnitt 6.4 Innenlandsk produksjon og etterspørsel, sidene 171-182

D. Bankkrisen, nye eierforhold og rammebetingelser

- NOU 1992:30, «Bankkrisen», kapitlene 1 og 2
Statens Banksikringsfond, Årsmelding og regnskap 1992, kap. 2

E. Norsk valutapolitikk og utviklingen internasjonalt

- Utpublisert notat nr. 2 «Valutamarkedet og valutapolitikk», 1994
Nasjonalbudsjettet 1994, 6.1.3 Om valutakurssamarbeidet i EF og utviklingen på valuta- og finansmarkedene i Vest-Europa, s. 145-148
Lindenius, C.: «Penningspolitikken utforming under rörlig växelkurs i Kanada och Nya Zeeland», Sveriges Riksbank 1992
Mitlid, K.: «Erfarenheterna av flytande växelkurs i Schwiz», Sveriges Riksbank 1992
Grønvik, G. og Vale, B.: «Håndteringen av den norske bankkrisen», Sosialøkonomen, 2/1992

Studentene bør lese Norges Banks kvartalskrift, Penger og kreditt. Tidskriftet inneholder en del statistikk, gjeldende lovregler, i tillegg til aktuelle artikler.

Det er viktig å være oppmerksom på at en del av stoffet bærer preg av forfatterens personlige oppfatninger om hvordan samfunnsøkonomien fungerer. Det kan derfor være ulike synspunkter hos ulike forfattere uten at noe entydig og «riktig» svar alltid finnes. For den interesserte student vil vi gjøre oppmerksom på aktuelle problemstillinger ofte presenteres/drøftes i Norges Bank Skriftserie og tidsskriftet Sosialøkonomen.

Forelesere

Oddbjørn Raaum, dr. oecon. Forsker, Senter for anvendt forskning i Oslo.

Morten Jensen, cand. oecon. Sjeføkonom, Elcon Securities.

Bent Vale, dr. oecon. Forsker, Norges Bank.

I tillegg vil det bli benyttet enkelte andre gjesteforelesere og rettelærere.

Modul 3103

Næringsøkonomisk analyse

Mål for kurset

Frem til 1973/74 var utviklingen i norsk industri jevnt over positiv. Produksjon, sysselsetting og eksport økte, samtidig som god lønnsomhet la grunnlaget for offensive satsinger og tro på fremtiden. Idag har alt med ett blitt «så meget verre». Norsk industri har tapt markedsandeler i OECD-området, den generelle konkurranseevne overfor utlandet er svekket, og sysselsettingen i fastland-sindustrien er dramatisk redusert.

Lenge ble disse negative utviklingstendensene tildekket av en stadig økende eksport av petroleumsprodukter, og det var ikke før ved det store oljeprisfallet i 1986, at de underliggende problemene kom for dagen.

Tradisjonelt har undervisning i næringsøkonomi vært en liten engasjerende «vareopptelling» av norsk næringslivs ressursituasjon og bedriftsstruktur. Dette er lite relevant for personer som til daglig skal vurdere bankers næringslivsengasjement, fremtidige satsingsområder og utlånsportefølje.

I studiekurset Næringsøkonomisk analyse er derfor hovedvekten i stedet lagt på å beskrive den økonomiske og politiske virkelighet norsk næringsliv vil måtte tilpasse seg i årene som kommer, de krefter som vil styre denne utviklingen, og de strategier bedrifter og myndigheter kan sette iverk for å møte trusler og muligheter.

Kort oppsummert skal kurset gi deltakerene innsikt i:

- hvilke forhold som vil påvirke norske bransjers og bedrifters utvikling fremover
- hvordan bedriftene kan møte konkurransen de stilles overfor på en hensiktsmessig måte
- hva myndighetene kan gjøre for å støtte opp

Kurset skal gi deltakerne grunnlag for å kunne foreta selvstendige vurderinger av konkurranseforhold og utsikter for aktuelle deler av norsk næringsliv.

Målgruppe

Kurset henvender seg til alle som:

- behandler bedriftskundemarkedet,
- må gjøre vurderinger eller skrive notater/rapporter vedrørende bransjers, konserners eller bedrifters fremtidsutsikter,
- er med på å beslutte bankenes utlånsportefølje, og ellers alle som har behov for innsikt i sentrale norske næringsøkonomiske problemstillinger.

Forkunnskaper

Kurset bygger bro mellom samfunnsøkonomisk og bedriftsstrategisk analyse. Det vil være en fordel med forkunnskaper tilsvarende studiekursmodul 3101 Samfunnsøkonomisk analyse.

Arbeidsform

Det vil bli gitt undervisning i teorier og modeller for konkurranseforhold, markedsanalyse og strateg utvikling. Disse teoriene og modellene vil bli anvendt på sentrale norske bransjer og storkonserner.

Undervisningen gjennomføres i løpet av ett semester. Det blir to samlinger à fire dager. I samlingene vil det bli gitt en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid og individuelle oppgaver.

Det vil bli tre brevinnsendelser, hvorav den ene skal være en mer omfattende semesteroppgave.

Samlinger

2 samlinger à 4 dager.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 5 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

Fremtiden for norske næringssektorer vil bli utformet i skjæringspunktet mellom internasjonale markeds- og konkurranseforhold og særnorske økonomiske og politiske rammebetingelser. Et godt undervisningstilbud i næringsøkonomisk analyse vil derfor særlig ta opp:

«Internasjonal konkurransevirkosomhet»

Hva slags konkurranse vil norske bedrifter møte innenfor ulike markeder og næringssektorer i årene som kommer?

Hvilke krefter vil styrke denne utviklingen?

«Norsk næringsvirksomhet»

Hvordan står norske bedrifter, bransjer og næringssektorer rustet til å møte fremtidens konkurranse?

«Strategialternativer for bedrifter og myndigheter»

Hvilke strategier eller tiltak kan bedrifter og myndigheter sette i verk for å styrke norsk næringslivs internasjonale konkurransedyktighet?

Disse tre hovedpunktene vil bli inngående behandlet under følgende syv deltemaer:

1. Norsk økonomi i næringspolitisk perspektiv.

Utviklingen i norsk produksjon siden 1970 gjennomgås. Fokus vil være på vekst, sammensetningen av produksjonen og grunnlaget for en balansert, fremtidig økonomisk utvikling.

2. Krefter som påvirker bransjers og bedrifters fortjenestemuligheter.

En bedrifts fortjenestemuligheter på lang sikt vil ikke primært være et resultat av tilfeldigheter, flaks eller uflaks, men en logisk konsekvens av hvorledes bedriften klarer å skjerme seg mot en rekke grunnleggende konkurransekrefter som virker i ethvert marked. Disse kreftene, og bedriftenes strategialternativer for å møte dem, vil bli beskrevet og eksemplifisert.

3. Analyse av skipsfartsmarkedet.

Det vil bli gitt en innledende beskrivelse av norsk skipsfartsnæring. Deretter gjennomgås modeller for markedsanalyse, med eksempler på anvendelse fra utvalgte skipsfartsmarkeder.

4. Petroleumsvirksomhetens industrielle betydning.

Sammenhengen mellom petroleumsvirksomheten og situasjoner for øvrige deler av norsk næringsliv, vil bli gjennomgått. Hva er virkningen av oppdragene til norsk industri? Hvordan påvirkes generelle rammebetingelser for næringsvirksomhet? Og hvordan kan petroleumsvirksomheten og andre industriprosjekter fremme kompetanse for forretningsutvikling på nye områder.

5. Internasjonal handel og konkurranse.

Det er tilsynelatende et betydelig gap mellom norske myndigheters oppfatninger av hvorledes den internasjonale konkurransen fungerer, og den konkurransevirkelighet bedriftene selv møter. Dette kan gi grunnlag for uheldige industri- og næringspolitiske beslutninger. Klassiske og nye teorier om internasjonal handel og konkurranse blir gjennomgått og konfrontert med dagens internasjonale konkurransemønstre.

6. Konsernstrategier.

Her presenteres ulike innfallsvinkler, motiver og styringsmodeller som ledelsen av et konsern kan benytte seg av i sitt strategiske planleggingsarbeid. Presentasjonen suppleres med henvisning til norske konserner. Det gis også en kort innføring i hvordan utviklingen av scenarier/fremtidsbilder kan anvendes i samband med strategiske beslutninger. Analysen av internasjonale markedsutsikter spiller her en vesentlig rolle.

7. Norsk økonomi i internasjonal konkurranse.

Kurset sammenfattes i utsikter for norsk bedrifts- og næringsliv. Hvordan kan norske produsenter møte utfordringene de blir stilt overfor, og hvilke krav stilles til næringspolitikken.

Obligatorisk litteratur

Stat. Sentralbyrå:	"Øk. utsyn 1992", Statistisk Sentralbyrå 1993
Stat. Sentralbyrå:	"Øk. analyser nr. 1/1993", Statistisk Sentralbyrå 1993
Kvinge/Langeland/Stokland:	"Kampen om kapitalen", FAFO 1992
Porter:	"Konkurransestrategi", TANO 1991
Reve/Lensberg/Grønhaug:	"Et konkurransedyktig Norge", TANO 1992

Forelesere

Per Heum, forsker, Næringsøkonomisk Institutt/NHH.

Bjørn Svendsen, amanuensis NHH.

Tor Wergeland, direktør, Center for international Business, NHH.

Organisasjon og ledelse i bank

Mål for kurset

- Gi innsikt i og forståelse for hvordan en organisasjon er bygget opp og fungerer som et samspill av menneskelige og materielle ressurser i et gjensidig avhengighetsforhold med omgivelsene.
- Gi innsikt i moderne ledelsesteorier og ledelsespraksis med særlig relevans for bankvirksomhet.
- Skape forståelse for hvordan innsikt i menneskers reaksjonsmåter får konsekvenser for bankvirksomhet.
- Skape forståelse for hvordan innsikt i menneskers reaksjonsmåter får konsekvenser for bankvirksomhet.
- Gi innsikt i hvordan ens egen posisjon i organisasjonen fungerer i et nettverk av gjensidige avhengighetsforhold rundt i banken og hvilke konsekvenser dette får for hvordan man kan bidra til at en selv og andre kan fungere effektivt.

Vi vil med basis i organisasjonsteorien belyse de grunnleggende organisatoriske problemer og aktuelle utfordringer man står overfor i bank. Opplegget tar sikte på å gi konkrete anvisninger på hvordan teoribasert innsikt kan omsettes i konkrete og brukbare organisatoriske opplegg og tiltak.

Målgruppe

Kurset er uunnværlig for alle som har eller tar sikte på å få lederstilling innen bank - uansett ledernivå.

Forkunnskaper

Det er anbefalt og ønskelig at studentene har forkunnskaper tilsvarende fagkursmodulene 2201 Arbeidspsykologi og 2202 Organisasjonslære, eller BI-kurset ORG 9301 Organisasjon og ledelse (fra Bedriftsøkonomstudiet).

Arbeidsform

Kurset stiller store krav til studentene om å bruke sin erfaring fra arbeidet i bank og se den i en organisasjonsteoretisk sammenheng. Det vil også stilles store krav til å kunne bruke organisasjonsteorien aktivt til å finne løsninger på praktiske problemer. Arbeidsformen på kurset vil derfor ha en innføring i forskningsmetoder og en del enkle oppgaver for å øve inn grunnleggende metodisk tenkning.

Ringene blir sluttet gjennom semesteroppgaven hvor studenten får anledning til å prøve seg på en enkel prosjektoppgave i å undersøke og kartlegge organisatoriske forhold og sammenhenger og/eller planlegge gjennomføringen av organisatoriske tiltak.

Kurset vil bli lagt opp i samsvar med en organisasjonsteoretisk modell som viser ulike organisatoriske forhold eller fenomener som gjør seg gjeldende i de fleste organisasjoner. Kurset er for søkt gitt en logisk progresjon i overensstemmelse med denne modellen. Hvert tema blir gjennomgått ved et vekselspill mellom praktiske øvelser eller tester som viser studentenes måte å reagere og tenke på, forelesninger og diskusjoner. Vi legger vekt på at studentene blir seg bevisst egne oppfatninger, holdninger og reaksjonsmåter for derved å få et aktivt og personlig forhold til

teorien. På den måten håper vi også å gi studenten et grunnlag for å forstå hvordan han eller hun kan bruke seg selv aktivt i det samspill med andre mennesker som en lederstilling krever.

Innsendingsoppgavene vil bli lagt til rette slik at de fyller ut eventuelle «hull» i gjennomgåelsen av temaer på samlingene. Disse oppgavene vil også kreve en aktiv, personlig bearbeiding og innlevelse i stoffet. Semesteroppgaven som skal «fullføre» kurset blir planlagt under kurset og støttet gjennom veiledning fra foreleserne.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 5 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

Forberedelser

Kartlegge sider ved sin egen organisasjon, målsetting og strategi, organisasjonsstruktur, arbeidsforhold, kultur- og ledelsesformer. Bevisstgjøring av eget behov for ledelsesutvikling og organisasjonsforståelse. Dette stoffet bearbeides aktivt på kurset og gir forhåpentligvis grunnlag for valg av tema til semesteroppgaven.

Metoder i organisasjonsarbeidet

- A. Om forskningsmetodikk. Forelesninger og noen enkle oppgaver som belyser metodene.
- B. Metoder i utvikling- og forandringsarbeid i organisasjoner.

Organisasjonsforståelse

Gjennomgåelse av organisasjonsmodellen som kurset er basert på og vurdering av forholdene i egen bank på basis av modellen.

Analyse av bankens omgivelser

Forelesninger og øvelser i analyse av bankens omgivelser.

Organisasjonshistorie

Gjennomgåelse av viktige trekk i utviklingen av organisasjonstenkningen fra de klassiske organisasjonsmodellene fram til dagens modeller. Forstå grunnlaget for den utviklingen.

Administrative prosesser

Mål- og strategiprosessene, informasjonsprosessene og beslutningsprosessene. Øvelser og forelesninger.

Teknologi

Den teknologiske utviklingen og konsekvensen for bankenes organisasjon- og ledelsesforhold, jobb-utforming og forhold til publikum.

Organisasjon og læring

Se på selve kurset som en organisasjon for læring i organisasjoner.

Gruppedynamikk

Bruke arbeidet i kursgruppen som grunnlag for å lære om gruppedynamikk. Øvelser og forelesninger. Andre temaer i denne sammenhengen: Makt, konfliktbehandling.

Ledelse

Øvelser og forelesninger for å studere ulike innfallsvinkler på ledelse. Vi legger hovedvekten på situasjonsbestemt ledelse.

Kultur

Forelesninger og diskusjoner om bedriftskultur og muligheter for å påvirke bedriftskulturen. Motstand mot forandring.

Samlinger

2 samlinger à 4 dager.

Obligatorisk litteratur

Bjørvik, K.I.:	Arbeids- og lederpsykologi, Bedriftsøkonomens Forlag, 1993
Normann, R.:	Service Management, Bedriftsøkonomens Forlag, 1991
Fivelsdag, E. og Bakka, J.F.:	Organisasjonsteori, Bedriftsøkonomiens Forlag, Oslo 1992
Strand, T.:	Ledelse kan læres, Bedriftsøkonomens Forlag, Oslo 1992
Halvorsen, K.:	Å forske på samfunnet, Bedriftsøkonomens Forlag, 1993

Forelesere

Knut Brostrup Müller, siviløkonom, 1. amanuensis på Institutt for Reiseliv og adm. fag ved Oppland Distriktshøgskole.

Nils Peter Marstrander, organisasjonspsykolog, som i dag driver eget konsulentbyrå, MAR-KON A.S, i Bærum.

Begge har solid erfaring fra forskning, undervisning og praktisk organisasjonsarbeid som konsulenter og ansatte i arbeidslivet.

Modul 3202

Personalledelse

Mål for kurset

Hensikten med studiekurset er å gi innsikt i moderne personalarbeid og dette arbeidets strategiske betydning for bedriftens utvikling. Et vanlig slagord i dagens arbeidsliv er at de menneskelige ressurser er bedriftens viktigste aktivum. Dette fordrer systematisk innsats når det gjelder personalpolitikk, personalplanlegging, personalutvikling og personalledelse. Dette tas grundig opp i kurset.

Formålet er videre å bidra til forståelsen av at mennesker og organisasjoner er i løpende utvikling og at dette krever gjensidige tilpasninger. Det blir dessuten lagt vekt på hvordan samfunnsmessige endringer og forandringer i bedriftens handlingsmiljø kan virke inn på personalledelse.

Etter kurset skal deltakerne være i stand til å analysere problemer som knytter seg til utvikling og disponering av bedriftens personale. Videre vil de ha oppøvd kunnskaper og ferdigheter som kommer linjeledere til gode. Fra bedriftens side er studiekurset dermed en god investering i personalets kompetanse.

Målgruppe

Kurset er i prinsippet av interesse for alle medarbeidere som utfører oppgaver der personalets innsats er viktig. Det er i særlig grad tilpasset behov hos linjeledere på alle nivåer og medarbeidere i personal- eller organisasjonsstab. Kursets generelle karakter gjør det også meget godt egnet som etter- eller videreutdanning for alle personer med høyere utdanning fra før.

Forkunnskaper

Det er ønskelig med forkunnskaper tilsvarende fagkursmodulene 2201 Arbeidspsykologi og 2202 Organisasjonslære eller BI-kurset ORG 9301 Organisasjon og ledelse (fra Bedriftsøkonomstudiet).

Arbeidsform

Studiekurset gjennomføres i løpet av ett semester. Gjennomføringen av samlingene er basert på brevundervisning kombinert med to faglige samlinger over fire dager hver. Studentene må skrive en semesteroppgave over et selvvalgt emne.

Emner vil bli behandlet gjennom brevbesvarelser, forelesninger, cases og gruppearbeid.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 5 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

Personalpolitikk:

Fagstoffet i Personalpolitikk kan deles inn i tre:

1. Introduksjon

Bedriftens sosiale ansvar. Krav fra offentlige myndigheter. Arbeidsmarkedsspørsmål. Ansatte i ulike alder og ulike livssituasjon - hvordan skal organisasjonen kunne imøtekomme ulike ønsker og krav?

Personalet som ressurs i organisasjonen. Historisk utvikling i synet på personalet og personalfunksjonen. Fremtidsperspektiver hva gjelder personalpolitikk og personalarbeid.

2. Strategisk personalledelse

Her utdypes betydningen av å anskaffe og videreutvikle menneskelige ressurser for å nå bedriftens overordnede mål. Personaloppgaver settes inn i et strategisk perspektiv, med orientering mot krav til organisasjoners tilpasningsevne i en periode med raske interne og eksterne endringer.

3. Organisasjon, ledelse og personalpolitikk

Sammenhengen mellom bedriftsledelse og personalpolitikk utdypes og personalfunksjonen som linjeansvar understrekes. Enhver leder får atskillig personalarbeid som en viktig og naturlig del av sitt ordinære arbeid. Funksjoner ivaretatt av det sentrale personaladministrative organ i organisasjonen (f.eks. Personalavdelingen) og funksjoner ivaretatt i linjen. Arbeidsdeling og samarbeid. Personalfunksjonens organisasjonsmessige plassering. Med fremveksten av markedsorienterte serviceorganisasjoner i bankvirksomhet kommer personalfunksjonen i fokus. Personalpolitikken blir en helt sentral og strategisk viktig del av organisasjonens samlede politikk.

Personaladministrasjon

Personaladministrasjon kan ordnes i tre deler:

1. Rekruttering og personalutvelgelse

En stilling er ledig - intern rekruttering, ekstern rekruttering eller omorganisering. Understreke poenget med å være bevisst muligheten for omorganisering i tilfelle vakans. Jobb og person skal passe sammen. Hvilke krav stiller jobben? Hvilke utviklingsmuligheter ligger det i den og hvilke samhandlingsmønstre inngår den i? Prinsipielle synspunkter på sammenhengen mellom personlige egenskaper og ferdigheter - jobbens karakter og utviklingsmuligheter - muligheten til å vise initiativ, engasjement mv. Synspunkter på intern og ekstern rekruttering - fordeler og ulemper. Intern rekruttering i relasjon til etablert personalpolitikk og utviklingsprogrammer. Annonsering. Headhunting. Intervju av søkere. Bruk og misbruk av psykologiske tester. Bruk av referanser.

2. Formelt samarbeid

Utvikling av bedriftsdemokratiet. Historisk utvikling av det formelle samarbeid i norsk næringsliv. Lover og avtaler med betydning for personalfunksjonen og det formelle samarbeid i bankene (Aksjeloven, Arbeidsmiljøloven, Lov om arbeidstvister, Lov om sparebanker, Lov om forretningsbanker; Felleskommentar FA/SA og NBF om tillitsvalgte, samarbeid og likestilling).

Generelt om hovedorganisasjonene i arbeidslivet NAF og LO/YS. Spesielt om banknæringens egne organisasjoner BAF og NBF. Formelle bedriftsinterne samarbeidsorganer - erfaringer fra bankvirksomhet.

3. Vurdering og belønning

Ulike stillingsvurderingssystemer. Fordeler og ulemper ved dem. Dyktighetstillegg - en vanskelig del av lønnsfastsettelsen. Betydningen av en enhetlig og systematisk lønnspolitikk. Lønnsystem sett i perspektiv med Arbeidsmiljølovens §12 om tilrettelegging av arbeid. Konsekvenser av ulike lønnsystemer. Andre motivasjonsstimuleringsiltak.

Personalutvikling:

Fagstoffet i Personalutvikling vil falle i fire deler:

1. Personalplanlegging

Hva innebærer personaladministrativ planlegging? Hvilke metoder og hjelpemidler benyttes? Personalplanlegging som en del av bankens strategiske plan for å møte fremtidige utfordringer. Personalbudsjettering. Stillingsanalyse. Personaldatasystem og bruk av EDB i personalarbeidet. Stedfortrederplanlegging. Mennesker i utvikling. Betydning av «riktig person på riktig plass». Bruk av medarbeidersamtaler.

2. Læring og utvikling

En større organisasjon har ansatte i ulik alder og livssituasjon. Det er mennesker i utvikling. Arbeidet betyr svært meget for det liv de lever. Organisasjonen er også i utvikling. Gamle rutiner og tjenester avvikles. Nye tjenester kommer til og nye rutiner og ny teknologi tas i bruk. Konkurransforholdene endrer seg. Bedriftskulturen endrer seg. Det kreves ny kompetanse og nye ferdigheter. Gamle kunnskaper skal avlæres. Det er med andre ord et intimt samspill mellom individ og organisasjon. Læringsteorier om personlig utvikling. Bedriftsopplæringens hovedfunksjoner. Etablering av et internt opplæringsprogram. Hva skal det inneholde? Hvordan skal det utarbeides? Ulike læringsmetoder - uformell læring på jobben, interne kurs, gruppemøter og kvalitetssirkler, eksterne kurs, permisjon og jobbskifte mv.

3. Spesielt om lederutvikling

Lederens situasjon, rolle og oppgaver. Hvordan utvikle ledere internt i organisasjonen? Ulike metoder og erfaringer. Lederutvikling gjennom videreutdanning, kurs og jobbskifte. Eksempler på lederutviklingsprogrammer.

4. Miljøarbeid

Selv om spørsmål om arbeidsmiljø, trivsel og samarbeid vedrører alle avdelinger i en organisasjon er det ofte personalavdelingen/organisasjonsavdelingen som blir pålagt spesielle oppgaver i denne forbindelse. Det kan dreie seg om arbeidsmiljøundersøkelser, etablering av trivselsfremmende tiltak, administrasjon av samarbeidsorganer og kontakten med tillitsmannsapparatet. Synspunkter på ulike virkemidler for å bedre trivselen og effektiviteten i organisasjonen. Spesielt om Arbeidsmiljølovens §12 - tilrettelegging av arbeid. Eksempler på miljøundersøkelser og kritiske faktorer i denne sammenheng.

Samlinger

2 samlinger à 4 dager.

Obligatorisk litteratur

Langseth, Werring og

Nordhaug: Personaladministrasjon, Tano 1992

Nordhaug, O.: Strategisk personalledelse, Tano 1993

Nordhaug, O.: Kompetansestyring, Tano 1993

Nordhaug, O.: Læring i organisasjoner, Tano 1990

Halvorsen, K.: Å forske på samfunnet, Bedriftsøkonomens Forlag 1993

Foreleser

Rolf Berg, bankøkonom og sosiolog med spesialområde innen arbeid og organisasjon.

Han har 17 års erfaring fra toppledelse i bank, med ansvar for bl a personaladministrasjon og lederutvikling. Rolf Berg driver i dag Rogaland Markedshøgskole og Instituttet for bedriftsrådgivning A/S.

Modul 3302

Kreditt- og depotjus

Mål for kurset

Gjennom studiet skal studentene tilegne seg:

- en dypere innsikt i rettslige spørsmål som har særlig betydning ved utøvelsen av kreditt- og depotfunksjonene i bank.
- kunnskap som setter dem i stand til å handle slik at bankens rettigheter/interesser blir ivaretatt på beste måte.

Aktualiteten av dette kurset er blitt stadig mer markert. De senere års utvikling med svake resultater i næringslivet - med bl a voksende antall tvangsforretninger og konkurser til følge - har ikke latt bankvesenet uberørt.

Målgruppe

Kurset er beregnet på medarbeidere som er knyttet til utøvelsen av kreditt og depotfunksjonene i banken; behandling av lånesøknader, oppfølging av engasjementer og behandling av de stille sikkerheter. Kurset vil kunne være nyttig såvel for saksbehandlere som for avdelingsansvarlige.

Forkunnskaper

Det kreves forkunnskaper tilsvarende de tre fagkursmoduler 2301 Rettslære I, 2302 Rettslære II og 2303 Rettslære III, eller spesialemnet i Bankjus.

Arbeidsform

På samlingene vil det bli holdt forelesninger og løst praktikumsoppgaver individuelt og i grupper. Mellom samlingene jobber studentene med innsendingsoppgaver. Kurset avsluttes med en større praktikumsoppgave.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig individuell eksamen over 5 timer. Ingen hjelpemidler.

Emneoversikt

Kurset Kreditt- og depotjus behandler rettsregler som har særlig betydning for de sikkerheter som kreves/stilles for bankenes utlån og regler som har betydning for bankenes rettigheter/interesser i konkurranse med andre. Hovedvekten er lagt på panteretten og konkursretten. Disse emner inngår i kurset:

- Panterett
- Tinglysning og registrering
- Tvangsfullbyrdelse
- Konkurs/akkord (gjeldsforhandling)

Samlinger

2 samlinger på hhv. 3 og 4 dager.

Obligatorisk litteratur

Kjelstrup, C.B.: Liten Panterett
Brækhus, S.: Omsetning & Kreditt del 2 - Pant og annen realsikkerhet, Oslo 1988
Falkanger, T.: Tingsrett, Oslo 1993
Børresen, P.: Konkurs (2 utg.), Oslo 1993
Falkanger, T.: Tvangsfullbyrdelse - et kompendium (Jussens Venner, hefte 2), 1993
Krüger, K.: Hovedpunkter i kredittretten (2. utg.), Bergen 1987

Forelesere

Jan Einar Barbo, amanuensis
Tor Falkanger, professor, dr. juris.
Erik Owe, banksjef
Arne Tjaum, universitetsstipendiat.

Etter behov kan det også benyttes andre forelesere.

Markedsstrategisk ledelse

Mål for kurset

Dette kurset skiller seg vesentlig fra de øvrige studiekursene ved at vi har valgt å benytte prosjektundervisning som pedagogisk metode. Denne metoden bygger på en grunnleggende holdning som tilsier at folk lærer best når de opplever at det de holder på med har mening, betydning og perspektiv. Med denne bakgrunn er kurset Markedsstrategisk ledelse gjort praktisk, problem- og mulighetsorientert.

Valg av metode baserer seg på positive erfaringer både innenlands og utenlands samt erfaringer med «on the job training» som har vært mye benyttet i banksammenheng.

En slik undervisningsmetode vil også bidra til å utvikle evnen til å arbeide selvstendig med fagspørsmål på et høyt abstraksjonsnivå og som samtidig er praktisk nyttig i jobbsammenheng.

Et av målene er å skape forståelse for markedsstrategi som et helhetlig fagområde som omhandler bankens samspill med omgivelsene.

Forholdene i handlingsmiljøet for de fleste organisasjoner blir stadig mer turbulente og preges av lite forutsigbare, hyppige og raske endringer. Derfor er det viktig å forstå og kritisk kunne vurdere samspillet konsekvenser for bankens valg av markedsområder, valg av tjenester, markedsføringsform samt interne organisasjonsforhold.

Kurset har som hensikt å skape forståelse for markedsstrategisk ledelse som «svar» på denne økende turbulens i omgivelsene. Dessuten vil kurset gi innsikt og ferdighet i bruk av verktøy og teknikker som benyttes innen markedsstrategisk ledelse.

Målgruppe

Kurset henvender seg i første rekke til markedsansvarlige, men også de som arbeider mot bedriftskundemarkedet vil ha nytte av kurset. Kunnskaper på dette området vil sette medarbeiderne bedre i stand til å forstå kundenes markedsstrategiske beslutninger og derved vil man oppnå en bedre kundebehandling rent kvalitativt.

Forkunnskaper

Det er anbefalt og ønskelig med forkunnskaper i markedsføring tilsvarende fagkursmodul 2402 Markedsføring i bank eller BI-kurset MRK 8614 Markedsføringsledelse I.

Arbeidsform

Den pedagogiske metoden bygger på hovedprinsippene:

- problemorientering
- deltakerstyring
- representativ opplevelse og aksjonslæring

Selv om det stilles visse krav til prosjekt som metode, gir betegnelsen i dag rom for mange og forskjelligartede aktiviteter. En viss klargjøring er derfor nødvendig. Bankakademiet har valgt

en definisjon som innebærer at studentene i samarbeid med veileder skal utforske og behandle ett eller flere problemer i sammenheng med den virkelighet de forekommer, nemlig i studentenes bank.

I praksis betyr dette at hver kursdeltaker blir ansvarlig for gjennomføring av et prosjekt som skal være forankret i egen jobbsituasjon. I tillegg til prosjektarbeidet vil vi på samlingene gjøre utstrakt bruk av såkalte læringscase. Fordelene med slike case er først og fremst stor grad av deltakeraktivitet, mindre lærerstyring, selvopplæring og integrert læring. Læringscasene betraktes vi som en prosess som inneholder individuelt arbeid, gruppediskusjoner, dokumentasjon, plenumsdiskusjon og oppsummering/feed-back.

Det vil bli avholdt to samlinger av 4 dagers varighet. Ved kursstart vil det bli arrangert en 1 dags samling hvor studentene får veiledning med tanke på valg av emne til prosjektoppgaven. Studentene bør i samråd med bankens ledelse ha utarbeidet et forslag til emne for prosjektoppgave til denne dagsamlingen.

Veileder skal ikke bare formidle kunnskaper, men også fungere som igangsetter/inspirator og konsulent. Han vil medvirke til hensiktsmessige arbeidsformer, etablere kontakter utad, komme med løpende faglig konstruktiv kritikk og ikke minst opprettholde forbindelsen mellom de formelle rammer og de krav/mål som gruppen selv har bestemt.

Eksamen

Eksamen på markedsstrategisk ledelse består av en hjemmeksamen hvor kandidatene løser et case. I tillegg arrangeres en 3-timers kontrolleksamen.

2-dagers hjemmeksamen (alle hjelpemidler tillatt).

3-timers kontrolleksamen (ingen hjelpemidler tillatt).

Emneoversikt

Kursets faglige innhold dreier seg om sentrale problemstillinger for deltakerne. Slike problemstillinger vil ofte være å planlegge og iverksette tiltak som er skissert fra sentralt hold, kombinert med egne tiltak i lokalmarkedet. Emnene deles i en strategisk og en taktisk del.

Den strategiske delen omfatter

Generell foretaksstrategi - definisjoner og hovedproblemstillinger. Markedsstrategisk ledelse for markedsorienterte virksomheter. Konkurransestrategier med vekt på interaktiv markedsføring og serviceledelse.

Den taktiske delen omfatter

Fra strategi til gjennomføring:

1. Markedsundersøkelser
2. Markedsføringsplanen
3. Gjennomføring av markedsaktiviteter
4. Internt og eksternt

I den taktiske delen vil det inngå 3 læringscase som tar utgangspunkt i ett teoretisk grunnlag. Casene dekker følgende emner:

1. Markedsplanlegging/lokal markedsplanlegging
2. Mersalg til eksisterende kundemasse
3. Salgsplanlegging ved markedsmessige forandringer

Samlinger

2 samlinger à 4 dager + 1 dags samling.

Obligatorisk litteratur

Blom, Framnes, Thjømøe:	Markedsføringsledelse, Tano 1986
Lund, Lorentzen:	Foretaksstrategi, Teori og praksis, Universitetsforlaget 1992
Porter, M.:	Konkurransestrategi, Tano 1987
Halvorsen, K.:	Å forske på samfunnet, Bedriftsøkonomens Forlag 1987
Andreassen, T.W.:	Serviceledelse, Gyldendal 1993

Forelesere

Inge Buan, lektor, hovedfag i markedsføring

Jon Edgar Karlsen, lektor, hovedfag i markedsføring.

Begge har solid erfaring fra undervisning og som konsulenter med eget firma i markedsføring.

I tillegg blir det benyttet gjesteforelesere for å belyse hvordan noen banker har løst sine markedsstrategiske problemstillinger.